

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирлигининг
2012 йил “26” декабрдаги
“507”-сонли буйруғи билан
тасдиқланган.

Умумий амалиёт шифокори (УАШ) тайёрлаш фанлари йўналиши

олий таълим муассасалари таълим йўналиши ва мутахассисликлари умумқасбий
ва махсус фанлари педагоглари учун малака ошириш
йўналишининг ўқув дастури

(УАШ-терапия, УАШ-хирургия, УАШ-гинекология, аллергология,
эндокринология мутахассисликлари учун)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА
ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ ТАШКИЛ
ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

Тошкент тиббиёт академияси хузуридаги педагог кадрларини қайта тайёрлаш
ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази

Малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълим йуналишлари
буйича ўқув-услугий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг 2012
йил 25 декабрдаги 4 -сонли баёни билан маъқулланган.

Тузувчилар: Тошкент тиббиёт академияси УАШ-тайёрлаш терапия
кафедраси мудири, т.ф.н., доцент Нуриллаева Н.М.,
ТТА УАШ-терапия кафедраси доценти, т.ф.н. Шукурджанова
С.М., ТТА УАШ-терапия кафедраси ассистенти, т.ф.н.
Халмухамедова С.М.

Такризчилар: Тошкент тиббиёт академияси, УАШ-тайёрлаш ва
эндокринология кафедраси мудири, профессор, тиббиёт
фанлари доктори Хамраев А.А.
Тошкент врачлар малакасини ошириш институти УАШ
тайёрлаш кафедраси мудири, профессор, тиббиёт фанлари
доктори Фозилов А.А.

Ўқув дастурлари Тошкент тиббиёт академияси Илмий кенгашида тавсия
килинган (2012 йил 28 ноябрдаги 4-сонли баённома).

Кириш

Дастур олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий тайёргарлиги даражасини ривожлантириш, уларнинг илғор педагогик тажрибаларни ўрганишлари ҳамда замонавий таълим технологияларидан фойдаланиш бўйича малака ва кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қилади.

Дастур мазмунида олий таълимнинг долзарб масалаларини ўрганиш, глобал Интернет тармоғидан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнига замонавий педагогик ва ахборот технологияларини жорий этиш, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагогик маҳоратни ошириш, Ўзбекистоннинг энг янги тарихини билиш, фан, таълим, ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, тегишли мутахассисликлар бўйича илм-фанни ривожлантиришнинг устивор йўналишларини, илмий-тадқиқотлар ўтказишнинг самарали методларидан фойдаланишга ўргатиш асосий вазифалар этиб белгиланган.

Шу билан бирга олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларнинг мунтазам касбий ўсишида интерактив методлар, педагогларнинг таҳлилий ва ижодий фикрлашини ривожлантиришга йўналтирилган инновацион методикалар, масофадан ўқитишни, мустақил таълим олишни кенгайтиришни назарда тутувчи техника ва технологиялардан фойдаланган ҳолда машғулотлар олиб бориш малака ва кўникмаларни ривожлантириш назарда тутилади.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар тингловчилар педагог кадрларга қўйиладиган давлат талабларини, замонавий инновацион таълим технологиялари ва уларнинг турларини билишлари, талаба шахси ва унинг хусусиятини ҳисобга олган ҳолда таълимда индивидуаллик ва дифференциал ёндашувга эришувлари ва таълим жараёнларида муаммоли таълим, ҳамкорлик технологияси ва интерфаол усулларини амалда қўллай олишлари, ахборот технологияларидан таълим-тарбия жараёнида самарали фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишларини таъминлашга қаратилган.

Умумий тайёргарлик модули:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари;
- Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари;
- Таълим сифати менежменти.

Умумкасбий тайёргарлик модули:

- Олий таълим педагогикаси ва психологияси;
- Электрон педагогика асослари;
- Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат;
- Амалий хорижий тил.

Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда инновацион таълим технологиялари;
- УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда педагогик маҳорат;
- УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда ўқув-услубий таъминот.

Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- УАШ тайёрлашда долзарб муаммолар;
- Янги диагностик ва даволаш усуллари.

Танлов фанлари модули.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари **Умумий амалиёт шифокори тайёрлаш фанлари** (УАШ-терапия, УАШ-хирургия, УАШ-гинекология, аллергология, эндокринология) таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг мақсади – педагогик фаолиятга назарий ва касбий тайёргарликни таъминлаш ва янгилаш, касбий компетентликни ривожлантириш асосида таълим-тарбия жараёнларини самарали ташкил этиш ва бошқариш бўйича билим, кўникма ва малакаларни такомиллаштиришга қаратилган.

Олий таълим муассасалари **“Умумий амалиёт шифокори тайёрлаш фанлари** (УАШ-терапия, УАШ-хирургия, УАШ-гинекология, аллергология, эндокринология) таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг вазифаси – педагогик кадрлар тайёргарлигига қўйиладиган талаблар, таълим ва тарбия ҳақидаги ҳужжатлар, педагогика ва психологиянинг долзарб муаммолари ва замонавий концепциялари, амалий хорижий тил, хорижий таълим тажрибаси, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагог кадрларнинг малакасини ошириш сифатини баҳолаш ишлари мазмунини ўрганишга йўналтиришдан иборат.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларга қўйиладиган талаблар

Тингловчи:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, тиббиёт таълими соҳасида давлат сиёсати ва бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларни;
2. “Таълим тўғрисида”ги қонун, Соғлиқни Сақлаш Вазирлигининг Қарорлари, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва бошқа қонун ҳужжатларининг қабул қилиниши, моҳияти ва аҳамиятини;
3. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини;
4. педагогик жараёнлар қонуниятлари ва шахсни ўқитиш, тарбиялаш, ривожлантиришнинг замонавий назарияси ва технологияларини;
5. жамиятни ва таълимни ахборотлаштириш технологияларини;
6. тиббиёт таълим тизимини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини;
7. УАШ тайёрлаш тизимида мулоқот ва коммуникатив жараёнларнинг шакл ва қонуниятларини;
8. УАШ тайёрлаш фанларини ўқитишда замонавий назарияси ва технологияларини;
9. УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда инновацияларни;

10. УАШ тайёрлашда сўнгги ютуқларини;
11. УАШ фанларини ўқитишдаги илғор хорижий тажрибаларни;
12. УАШ фанларини ўқитувчиларининг инновацион фаолиятини;
13. замонавий таълим методларини;
14. электрон педагогика асосларини;
15. УАШ тайёрлашда педагогик маҳорат асосларини **билиши** керак.

Тингловчи:

1. УАШ тайёрлашда таълим-тарбия жараёнлари мақсадига эришишда муассасанинг фаолиятини таъминлаш;
2. УАШ тайёрлаш фанларини ўқитишда таълим-тарбия жараёнларини ривожлантиришга қаратилган инновацияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш;
3. Қабул қилинган қарорларнинг натижасини баҳолаш ва башоратлаш;
4. Тиббий таълим сифатини назорат қила олиш;
5. УАШ-тайёрлаш фанларидан ўқув-методик хужжатларни ярата олиш;
6. УАШ-тайёрлаш таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш;
7. УАШ тайёрлашда педагогик фаолиятга инновацияларни татбиқ этишнинг самарали шаклларини;
8. УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда замонавий педагогик технологияларни таълим жараёнига татбиқ этишни;
9. хорижий тилдаги манбалардан педагогик фаолиятда фойдалана олиш;
10. электрон ўқув материалларини яратиш технологияларини билиши ҳамда улардан таълим жараёнида фойдаланиш;
11. УАШ тайёрлаш фанларининг педагогларда касбий компетентликни такомиллаштириш жараёнида ўз-ўзини ривожлантиришга бўлган онгли эҳтиёжни шакллантириш;
12. шахсий педагогик ва методологик маданиятни ривожлантириш;
13. таълим жараёнини ташкил этиш ва бошқариш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

1. педагогик мониторинг олиб бориш;
2. психологик-педагогик диагностиканинг замонавий методларидан фойдаланиш;
3. УАШ тайёрлаш фанларидан инновацион ўқув машғулотларини лойиҳалаш, амалга ошириш, баҳолаш, такомиллаштириш;
4. УАШ тайёрлаш фанларини ўқитишнинг дидактик таъминотини яратиш;
5. коммуникатив вазифаларни ҳал этиш технологиялари, касбий мулоқот усулларидан фойдаланиш, ҳамкорлик ишларини олиб бориш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Курсни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар

Модулларни ўқитишда дарслик, ўқув қўлланмалар, маъруза матнларининг электрон версияларидан, электрон плакатлар ва бошқа электрон ресурслардан фойдаланилади. Машғулотлар семинар-тренинг шаклида олиб борилади ва кичик гуруҳларда ишлаш каби интерфаол методлардан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

Малака ошириш жараёни 144 соатни ташкил этади. Ўқув юкламаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Ўқув курсини тугаллаган тингловчиларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 февралдаги 25-сон қарори билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака оширганлиги ҳақидаги сертификат берилади.

“Умумий амалиёт шифокори тайёрлаш фанлари йўналиши (УАШ-терапия, УАШ-хирургия, УАШ-гинекология, аллергология, эндокринология мутахассисликлари)” малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг таркиби мазмуни

I. Умумий тайёргарлик модули

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари

И.Каримов асарларида жамият тараққиёти тўғрисида янги назарий концептуал ёндашувнинг илмий асослари. Ўзбекистон ижтимоий ҳаётини сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрлар хилма-хиллигига асосланиши. Жамият ривожланиш босқичлари. Мустақиллик ва ўтиш даврининг зарурияти. Тараққиётнинг “Ўзбек модели”нинг ишлаб чиқиши, асосий принциплари. Жамият тараққиётини демократлаштириш ва модернизация қилиш. Эришилган ютуқлар ва унинг истиқболлари.

Демократик жамият қуришда ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти унинг муҳим шартини эканлиги. Мамлакатда демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг ишлаб чиқиши, унинг асосий йўналишлари. Фуқаролик жамиятини ривожлантиришга қаратилган янги қонунлар ва ўзгаришларнинг аҳамияти.

Глобаллашув ва таълим-тарбия тизимидаги замонавий талаблар. Ахборот коммуникация тизими, замонавий педагогик технологиядан фойдаланиш ва унинг афзалликлари. Таълим-тарбиянинг миллий-маънавий негизлари, умумдемokratик принципларга асосланиш, миллий ғоя негизларидан таълим-тарбияда фойдаланиш.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари.

Давлат таълим стандартлари, классификатор, ўқув режалар, фан дастурлари, Олий таълим вазирлигининг низомлари, буйруқлари, йўриқномалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларнинг мазмуни ва моҳияти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг ваколатлари, маҳаллий давлат органларининг ваколатлари, Олий таълим муассасаларининг ваколатлари.

1.3. Таълим сифати менежменти.

Умумий сифат менежменти тушунчаси, унсурлари, асосий ғояси ва тамойиллари. Таълим сифати тушунчаси, тавсифлари, бошқариш функциялари ва бошқичлари. Таълим сифатини юксалтириш воситалари.

Олий таълим тизимининг сифатига таъсир этувчи омиллар. Ўқув жараёни сифати. Профессор-ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати ва илмий салоҳияти. Олий таълим муассасасининг моддий-техник таъминоти сифати. Олий таълим муассасасининг сифат сиёсати. Таълим маркетинги хизматлари сифати. Битирувчиларнинг сифати.

Олий таълим сифатини баҳолашнинг асосий йўналишлари. ОТМларнинг рейтинги. Ўқитувчи илмий фаолиятининг сифатини баҳолаш мезонлари. Ўқитувчининг маънавий-ахлоқий фаолиятини баҳолаш мезонлари. Мутахассислик фанлари бўйича ўқитувчининг услубий рейтинг баҳосини аниқлаш тартиби. Таълим жараёнини баҳолаш усуллари ва технологияси. АРМ ва кутубхона хизматини баҳолаш. Талабанинг «лавозим имконияти»ни баҳолаш услубиёти. Битирувчи талабаларнинг лавозим имконияти бўйича сифат тоифалари ва белгилари. Факультет ва кафедралар даражасида сифат менежменти.

II. Умумкасбий тайёргарлик модули

2.1. Олий таълим педагогикаси ва психологияси.

Олий таълим педагогикаси ва психологияси фанининг долзарб муаммолари. Таълим жараёни ягона тизим сифатида. Таълим парадигмалари. Педагогик тадқиқот методлари. Олий таълимни модернизациялаш ва оптималлаштириш. Таълим жараёнининг психологик ўзига хослиги. Ўқув мотивацияси ва таълим самарадорлиги. Шахс психологияси ва шахсга йўналтирилган таълим. Педагогик коммуникацияда психологик компетентлик.

2.2. Электрон педагогика асослари.

Ахборот – коммуникация технологиялари ҳақида тушунча, ахборот – коммуникация технологиялари воситалари. Янги ахборот технологиялари, ахборот тизимини бошқариш, ахборот тизимининг функционал ташкил этувчилари. Маълумотларни марказлашган ҳолда қайта ишлаш. Маълумотларни узатиш тизимлари ва уларнинг характеристикаси. Замонавий коммуникацион технологиялар. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологиялар, интерактив технологиялардан фойдаланиш.

Ўқув мақсадли электрон воситаларни яратиш ва уларнинг сифатини баҳолаш, ўқув-тарбия жараёнининг ахборот-методик таъминотини ва ўқув муассасаси ташкилий бошқарув тизимини автоматлаштириш ва унинг истиқболлари, электрон ўқув материаллар базасининг тузилмаси ва таркиби, таълимий ИНТЕРНЕТ ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш.

Педагогик дастурий воситаларнинг умумий таърифи. Электрон ўқув материаллари ва уларнинг турлари. Замонавий дастурлаш тиллари асосида электрон ўқув материалларини яратиш.

Аудиовизуал ахборот: табиати, манбалари, ўзгартирувчилар, ташувчилари. Ўқитишнинг аудиовизуал технологиялари: теле ва видеоконференциялар ва уларни ташкил этиш, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмалари, аудио, видео ва компьютерли материалларнинг банки, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмаларини яратишнинг дидактик принциплари. Ўқитишнинг интерфаол технологиялари.

2.3. Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

Таълим технологиялари ва педагогик маҳоратнинг назарий асослари. Таълим технологияси ва шахсга йўналтирилган таълим турлари. Замонавий таълим (модулли, муаммоли, интерфаол, ҳамкорликда ишлаш, индивидуал, информатсион) технологиялари. Олий таълим муассасаларида аудитория ва аудиториядан ташқари таълимни ташкил этиш. Педагогик мулоқот маданияти ва психологияси. Педагогнинг коммуникатив ва креатив қобилиятлари. Касбий компетентлик. Педагогик назокат ва одоб-ахлоқ. Педагогик техника. Нутқ техникаси ва маданияти. Педагогик низолар. Педагогик жараённи технологик лойиҳалаштириш.

2.4. Амалий хорижий тил

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги” қарорининг моҳияти ва тарихий аҳамияти. Чет тилларда эркин сўзлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш. Жаҳон цивилизацияси ютуқлари ва дунё ахборот ресурсларидан фойдаланиш. Халқаро ҳамкорлик ва мулоқотларни ривожлантириш. Таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларни узлуксиз ўрганишни ташкил қилиш. Чет тилини эгаллаш даражаларининг Европа системаси (CEFR) ва унинг асосий даражалари. Сўз бирикмалари атрофида мулоқот. Сўзлашув ва эшитиш қобилияти. Ишда, ўқишда, бўш вақтларда бўладиган суҳбат малакасини шакллантириш. Эркин касбий мулоқот. Чет тилида илмий мунозара. Туризмга оид мулоқот. Йирик, мураккаб матнлар ва уларни тушуна олиш кўникмаси. Фикрни раво ифодалаш. Чет тилида бўлган интернет матнларининг асосий ғоясини тушуниш. Таржима хусусиятлари. Оғзаки ва ёзма таржима.

III. Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули

3.1. УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда инновацион таълим технологиялари.

Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимидаги профессор ўқитувчиларининг малакасини ошириш, уларнинг касбий билимларини

давлат талаблари ва жаҳон таълим стандартлари даражасига кўтариш, янгилаш.

Олий таълим тизими педагогларига қўйиладиган давлат талабларини билиши, замонавий инновацион таълим технологиялари ва уларнинг турларини билиши ва амалда қўллай олиши, талаба шахси ва унинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда таълимда индивидуаллик ва дифференциал ёндошувга эришуви ва олий таълим тизимида муаммоли таълим, ҳамкорлик технологияси ва таълимнинг интерфаол усулларини қўллай олиши, ахборот коммуникацион технологиялардан фойдалана олиш.

УАШ тайёрлашда кадрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар. УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда замонавий педагогик ва ахборот технологиялари. УАШ тайёрлашда интерактив ўқитиш услубларинининг аҳамияти. УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишга инновацияларни тадбиқ этишнинг самарали шакллари. Ўқитувчининг инновацион фаолияти хусусиятлари. Умумий амалиёт шифокори тайёрлаш кафедрасида талабаларни интерактив усуллар ёрдамида ўқитиш. Талабаларни амалий билимларини оширишда “клиник аудитнинг” аҳамияти. Интеграл семинарларни ташкил қилиш. Муаммоли ўқитишни ташкил қилиш ва унинг интеграциясини чуқурлаштириш.

3.2. УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда педагогик маҳорат.

Ўзбекистон республикаси олий таълим тизимидаги профессор ўқитувчиларининг касбий маҳоратларини ошириш ва жаҳон таълим стандартлари даражасига кўтариш, янгилаш, касбий маҳорат асослари ва турларини билиши, коммуникатив таъсир кўрсатиш маҳоратини эгаллаши, педагогик такт, педагогик нутққа эга бўлиши ва таълимнинг интерфаол усулларини қўллай олиши, ахборот коммуникацион технологиялардан фойдалана олиш. УАШ-тайёрлаш фанларини ўқитиш фаолиятига инновацияларни тадбиқ этишнинг самарали шакллари. Ўқитувчининг инновацион фаолияти хусусиятлари. УАШ-тайёрлаш фанлари йўналиши бўйича асосий ва энг охирги адабиётлардан, чет эл олимларининг таржима қилинмаган адабиётларидан, халқаро семинар ва конференция материалларидан, ҳамда миллий жаҳон андозалари асосида тузилган меъёрий хужжатлардан фойдаланиш.

Маърузалар замонавий ўқитиш услублари. Амалий машғулотларни ўтказиш жараёнида кўргазмали қуролларни машғулотларга тайёрлаш ва улардан фойдалана билиш. УАШ тайёрлаш йўналиши бўйича назарий ва амалий машғулотларни интерактив ўқитиш услубларидан фойдаланиш аҳамияти. Касбий вазифаларни самарали амалга ошириш учун зарур бўлган ахборотларни излаш, сақлаш, қайта ишлаш ва узатиш. Google.uz, ziyonet, yandex, gambler ахборот излаш тизимларидан фойдаланиш. Телекоммуникация воситаларини касбий фаолиятда қўллаш. Мультимедия ахборот технологияси. Рақамли мультимедия ахборот маҳсулотларини яратиш.

3.3. УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда ўқув-услубий таъминот

УАШ тайёрлаш фанларини ўқитиш бўйича ўқув-услубий мажмуанинг таркибий қисмлари, уларни турлари ва ўқув жараёнида қўллаш методикаси. Ўқув – услубий мажмуа ўз ичига оловчи кафедра хужжатларини, замонавий технологиялар асосида ўқитишнинг турли ташкиллаштириш шаклларида услубий материалларини (мавзулар, амалий машғулотлар, мустақил иш, оралик ва якуний назоратлар), ўқитувчи кейсни, тарқатма материални, амалий ишлар ва кўникмаларни бажаришни замонавий асбобли таъминотини, фан бўйича асосий ва қўшимча адабиётлар рўйхатидан фойдаланиш. Инновацион ўқув машғулотларининг методик таъминоти. Ўқув машғулотларини инновацион материаллар асосида ташкил этиш ва ўтказиш методикаси. Назарий ихтисослашган конкрет кафедрада тавсия қилинган иш ўйинлари тўплами, OSCE ва бошқа педагогик технологияларни қўлланиш имкониятларини ва усулларини билиб олиш.

УАШ тайёрлаш фанлари ўқитишда яратилган ўқув услубий таъминот. Инновацион ўқув машғулотларининг методик таъминоти. Ўқув машғулотларини инновацион дидактик материаллар асосида ташкил этиш ва ўтказиш методикаси. “Намойиш этувчи ва ўргатувчи модули”нинг УАШ тайёрлашда аҳамияти. Касаллик тарихи ва амбулатор карталарнинг ретроспектив тахлили, уларнинг талабалар клиник фикрлаш қобилиятини оширишдаги аҳамияти.

IV. Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули.

4.1 УАШ тайёрлашда долзарб муаммолари

Касаллик ривожланиши ва тузалишининг асосий қонуният ва механизмлари, ҳасталик ва ҳасталик олди босқичлари тушунчаси, этиология ва патогенезининг умумий масалалари, шунингдек ижтимоий-экологик омилларни ҳисобга олган ҳолда атроф-муҳитни ифлосланиши билан боғлиқ бўлган ҳасталикнинг янги этиологик факторлари, маҳаллий ва умумий бузилишларнинг ўзаро боғлиқлиги; патологияда ирсий ва реактивликни бузилишининг ўрни; иммуно-патологиянинг намоён бўлиши, химик-патологик жараёнларнинг патофизиологияси (маҳаллий қон айланишининг бузилиши, шунингдек тўқима ўсишидаги бузилиши, метаболизм, яллиғланиш, талваса, гипоксия), орган ва тизимлар патологиясида функционал ўзгаришларнинг тавсифи, она-йўлдош-хомила тизимида патофизиологиянинг ўзига ҳослиги ва ёши жиҳатдан ўзига ҳослиги, уларни тузатишнинг экстремал ҳолати ва асосий принциплари, ҳасталикларни моделлаштириш.

4.2. Янги диагностик ва даволаш усуллари

УАШ тайёрлаш жараёнида далилларга асосланган тиббиёт, даволаш стандартлари, терапевтик, хирургик ва гинекологик касалликларини интегрирланган усулда олиб бориш, паллиатив операцияларга янги қарашлар, перкутан нефростомияни ташхислаш ва даволаш, трансуретрал муолажалар, ноинвазив уродинамик текширувлар, юкумли касалликларни ИФА, ПЗР усуллари билан ташхислаш, гепатитлар ва ОИТСни даволаш стандартлари.

V. Танлов фанлари модули

Таълим соҳалари йўналишлари бўйича тингловчиларнинг эҳтиёжидан келиб чиқиб олий таълим муассасаси хузуридаги тармоқ марказлари танлов фанлар модулининг таркибий қисми ва мазмунини белгилайди.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар электрон педагогика асослари, таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, амалий хорижий тил, УАШ тайёрлаш фанлари ва уларни ўқитишнинг долзарб муаммолари ҳамда замонавий концепцияси, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, мутахассислик фанларининг дидактик таъминоти, мутахассислик фанларини ўқитишдаги инновациялар, илғор хорижий педагогик тажрибалар мавзулари доирасида олиб бориш. Амалий машғулотлар замонавий дидактик таъминот ва лаборатория жиҳозларига эга бўлган аудиторияларда ҳамда Интернет тармоғига уланган компьютер синфларида ташкил этиш.

Мустақил ишни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Тингловчи мустақил ишни муайян модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиб бажаради:

- Реферат (модулга ажратилган соатлар ҳажмидан келиб чиқиб белгиланади).
- Такдимот (танланган мавзу асосида такдимот тайёрланади).
- Мутахассислик фани бўйича ўқув-дидактик материаллар тайёрлаш.
- Мутахассислик фани бўйича машғулотлар ишланмаларини лойиҳалаш.
- Даражали тестлар банкини яратиш.
- Кейслар банкини яратиш.
- Ижодий топшириқлар ишлаб чиқиш.

Мустақил иш мазмуни танланган мавзуга мос бўлиб уни бажаришда қуйидагиларга эътибор берилади:

Таркиби:

- титул варағи;
- кириш;
- асосий қисм;
- хулоса;
- фойдаланган адабиётлар рўйхати;
- илова (интернет тармоғидан олинган маълумотлар, амалий материаллар нусхалари, дарс ишланмаси ва б.).

Мазмуни:

- тавсия қилинган адабиётларни мутоала қилиш;
- мутахассислик фанларида инновациялардан фойдаланиш;
- мультимедия дарсликларини яратиш мезонлари;
- талаба билан индивидуал ишлашда педагогик маҳорат;

- касбий педагогика муаммолари;
- интернетда мавзуга оид маълумотларни излаш ва мутоала қилиш;
- малака ошириш курси давомида мустақил дарс олиб бориш;
- дарснинг маърузаси, тарқатма материаллари, технологик харитасини тайёрлаш;
- касбий педагогиканинг услубий таъминоти муаммолари;
- педагогик фаолиятда анъанавийлик ва инновациялар;
- ўзбек педагогик услубиёти ва унинг модернизацияси.

Мустақил иш мазмуни ва шакли йўналиш таркибидаги модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда кенгайтирилиши ва ўзгартирилиши мумкин.

Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулари:

1. УАШ ўқитишда Инновацион педагогик фаолият назарий асослари.
2. УАШ тайёрлашда замонавий педагогик технологиялар орқали мутахассислик фанларини ўқитишни лойиҳалаш.
3. Ахборот – коммуникация технологиялари воситалари ва уларни таълим жараёнида қўллаш имкониятлари.
4. УАШ тайёрлашда электрон ўқув-методик материаллардан фойдаланиш аҳамияти
5. Тиббий адабиётлар ва монографиялар билан, илмий –методик кулланмалар билан ишлаш
6. Тиббий деонтология асослари
7. Талабаларни амалий билимларини оширишда “клиник аудитнинг” аҳамияти
8. Интеграл семинарларни УАШ тайёрлашда аҳамияти.
9. УАШ тайёрлашда маълумотлар базаларини, дастурий таъминот ва дастурлаш технологияси.
10. Талабаларни амалий билимларини оширишда муаммоли ўқитишни аҳамияти.

Дастурнинг информацион-методик таъминоти

Модуларни ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий методлари, педагогик ва ахборот технологияларини қўлланилиши назарда тутилган:

- модулларнинг барча маърузалари бўйича замонавий компьютер технологиялари ёрдамида мультимедияли тақдимот тайёрлаш;
- амалий машғулотларда педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланиш, стационар, поликлиника шароитларда ва “Намойиш этувчи ва ўргатувчи модули машғулотларни ўтказиш
- тингловчиларнинг илғор тажрибаларини ўрганиш ва оммалаштириш назарда тутилган.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
  2. И.А.Каримов. Ўзбекистон миллий истиқлол, истеъдод, сиёсат, мафкура, 1-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
  3. И.А.Каримов. Биздан обод ва озод ватан қолсин, 2-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
  4. И.А.Каримов. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир, 3-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
  5. И.А.Каримов. Бунёдкорлик йўлида, 4-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
  6. И.А.Каримов. Янгича фикрлаш ва ишлаш–давр талаби, 5-жилд.– Т.: Ўзбекистон, 1997.
  7. И.А.Каримов. Хавфсизлик ва барқарор тараққиёт йўлидан. 6-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
  8. И.А.Каримов. Биз келажагимизни ўз қўлимиз билан қураимиз, 7-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1999.
  9. И.А.Каримов. Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
  10. И.А.Каримов. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
  11. И.А.Каримов. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
  12. И.А.Каримов. Миллий истиқлол мафкураси – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
  13. И.А.Каримов. Истиқлол ва маънавият. – Т.: Ўзбекистон, 1994.
  14. И.А.Каримов. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. – Т.: Шарқ, 1998.
  15. И.А.Каримов. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: «Маънавият». –Т.: 2008.-176 б.
  16. И.А.Каримов. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011.-440 б.
  17. «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни, «Халқ сўзи», 1998 й., 15 май 2- бет.
  18. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.- Т.:Ўзбекистон, 2000.
  19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
  20. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон қарори.
  21. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли қарори.
- Воробъев. Справочник практического врача в 2-х томах, 1990

22. Терапевтический справочник Вашингтонского Университета. Под ред. М.Вудли и А.Уэлан, Пер. с английского, Москва, Практика, 1995 г.
23. Горбачёв В.В.. Практическая кардиология, 1997
24. Губачёв Ю.М.. Библиотека семейного врача, 1999
25. Денисов И.Н.. Справочник-путеводитель практикующего врача «от А до Я», ГЕОТАР, Москва, Медицина, 1999
26. Денисов И.Н. и др.. Доказательная медицина. Клинические рекомендации практикующим врачам, М., 2001
27. Джанашке П.Х., Круглов В.А.. Кардиомиопатии и миокардиты, 2000
28. Инфекционные Болезни, Москва, 1998
29. Клинические рекомендации и фармакологический справочник. М., 2005
Денисов И. Н., Шевченко Ю.Л., Назиров Ф.Г..
30. Клиническая эхокардиография, Москва, 1998
31. Диагностика и лечение внутренних болезней. Под ред. Ф.И. Комарова и А.И. Хазанова. М. Медицина, 1999
32. 1. Краснов А.Ф. , Галкин Р.А. Семейная медицина. Самара, 1994
33. 2. Курбанов Р.Д., Киякбаев Г.К.. Инфаркт миокарда. Ташкент, 2001
34. Майер К.П.. Гепатит и последствия гепатита, 2000
35. Мавзуров В.И.. Клиническая ревматология, 2001
36. Мартынов А.И. и др.. Внутренние болезни. М., 2004
37. Матвиенко Г.П.. Клиническая диагностика. Справочное пособие для семейного врача. Минск, Беларусь, 1999
38. Мёрта Дж.. Справочное пособие врача общей практики, М., Практикум, 1998
39. Мичиган. Кардиология в таблицах, 1994
40. Мурашко В.В., Струбинский А.В.. Электрокардиография, Медицина, 1987
41. Назиров Ф.Г., Денисов И.Н.. Справочник-путеводитель практикующего врача , 2000
42. Назиров Ф.Г., Гадаев А.Г.. Руководство для врачей общей практики. Москва, 2006
43. Никитин Ю.П.. Всё по уходу за больным в больнице и дома. ГЕОТАР, Москва, Медицина, 1998
44. Николаева Л.Ф., Аронов Д.М.. Реабилитация больных ишемической болезнью сердца. М., 1998
45. Общая врачебная практика по Дж. Нобелю. Москва, 2005
46. Окорочков А.Н.. Лечение болезней внутренних органов. М., Медицина, 1998
47. Окорочков А.Н.. Диагностика болезней внутренних органов. М., Медицина, 1998, 2000, 2003
48. Особенности питания пожилых и старых людей. Руководство по геронтологии. Москва, 1976
49. Палеев Н.Р.. Справочник терапевта, 1999
50. Ригельман. Как избежать врачебных ошибок? М., Практикум, 1994
51. Руководство по внутренним болезням. Москва, 1996
52. Руксин. Неотложная кардиология. 1998
53. Сердечно-лёгочная реанимация. Москва, 1996
54. Краснов А.Ф. , Галкин Р.А., Мовшович Б.Л.. Семейная медицина. Самара, 1994

55. Симбирцев С.А.. Общая врачебная практика, 1996
56. Симптомы внутренних болезней. Лондон, 1997
57. Стандарты диагностики и лечения, больных с заболеваниями органов пищеварения. Ташкент, 2003
58. Сумарокова А.В.. Внутренние болезни, 1993
59. Убайдуллаев У.М. и др.. Внебольничная пневмония. Ташкент, 2004
60. Хеглин Р.. Дифференциальная диагностика внутренних болезней. 8 томов .Медицина, 1997
61. Чазов Е.И.. Неотложные состояния и экстренная медицинская помощь, 1989
63. Harrison's Principles of Internal Medicine 12th edition, Braunwald E., Isselbacher KJ, Petersdorf RG. New York, 1992

Интернет маълумотларн:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz
3. Ахборот-коммуникатсия технологиялари изохли луг'ати, 2004, UNDP DDI: Programme www.lugat.uz, www.glossaiy.uz
4. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz
5. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz
6. <http://www.bank.uz/uz/publisIVdoc/>
7. www.press-uz.info
8. <http://www.uforum.uz/>
9. Ахборот resurs markazi <http://www.assc.uz/>
10. <http://www.xabar.uz>
11. www.ziyonet.uz
12. www.edu.uz
13. www.pedagog.uz
14. www.tdpu.uz
15. www.medmir.ru
16. www.doctor.ru
17. www.medbox.ru
18. www.medicum.ru
19. www.medline.ru

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Олий таълим тизими педагог ва раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш Бош илмий-методик маркази

Директор

У.Ш.Бегимқулов

2012 й.

“ 25 ”

Директор

С.Баймаков

2012 й.

Тошкент педагогика академияси хузуридаги педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази

КЕЛИШИЛГАН:

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
Фан ва ўқув юртлари бош бошқармаси

Бошқарма бошлиғи

Ш.Э.Атаханов

2012 й.

“ ”

М.ў.